Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Vesterbrogade 4A, 4. sal
DK 1620 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR 25 52 95 29

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V

Sendt per mail til: baeredygtig-landbrugsproduktion@sgav.dk og kalfre@sgav.dk
Journalnummer: 2026-26104

Høring over udkast til bekendtgørelse om konditionalitet og social konditionalitet for 2027

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har sendt bekendtgørelse om konditionalitet og social konditionalitet for 2027 i høring. Landbrug & Fødevarer har følgende bemærkninger til høringen:

Landbrug & Fødevarer bifalder bortfaldet af GLM 10 kravet vedr. udlægning af 4 pct. ikke-produktive arealer. Dette medvirker til, at danske landmænd stilles lige med deres kolleger i de andre EU-lande, og at GLM 10 ikke bliver en stopklods for arealomlægningsprocessen.

Landbrug & Fødevarer er skeptisk overfor indførslen af de to nye delkrav under GLM 2 (beskyttelse af vådområder og tørvejorde). Det er vigtigt, at de to nye delkrav ikke spænder ben for processen med at tage lavbundsjorde ud af produktion.

Det er samtidig vigtigt, at den danske implementering af GLM-kravene tilpasses til den nye kvælstofregulering. Det gælder både for GLM 6, hvor det skal muliggøres at lave falsk såbed forud for dyrkning af græsfrøafgrøder, og for GLM 7, hvor det skal muliggøres bl.a. at dyrke vårbyg med efterafgrøder i mere end 3 år i træk.

De danske landmænd oplever fortsat lang sagsbehandlingstid på konditionalitetssager. Det giver mange udfordringer, at kontroller først afsluttes flere år efter den første høring om en potentiel overtrædelse er modtaget. Landbrug & Fødevarer appellerer derfor til, at sagsbehandlingstiden reduceres. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer gerne bede om en status for hvor langt SGAV er med behandlingen af de gamle sager vedr. overtrædelse af GLM-krav, som SGAV tidligere har lovet ville blive behandlet i løbet af 2026.

Samtidig vil Landbrug & Fødevarer også gerne bede om en status for sagsbehandlingen af sager der vedrører social konditionalitet, samt håndteringen af det nye bedriftsbegreb.

Landbrug & Fødevarer oplever et stort informationsbehov angående sanktionssystemet, som ikke pt. bliver dækket af det tilgængelige materiale i bekendtgørelse og vejledninger. Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at vi har en fælles interesse i at få genbesøgt teksten i vejledningerne med henblik på at vurdere, om vi har den rette balance mellem det forhold, at skønnet naturligvis ikke må sættes under regel, men at der er et behov for forudsigelighed i forhold til hvad der gælder af bagatelgrænser. De spørgsmål som vores rådgivere modtager viser et behov for et øget kendskab til, og forklaring af, de benyttede begreber og grader af ansvar, så det er til at gennemskue og forstå hvordan, hvor meget og hvornår der sanktioneres i forhold til alvor, omfang og varighed heriblandt, hvornår noget er forsætligt.

Landbrug & Fødevarer har følgende specifikke bemærkninger til de enkelte bestemmelser i bekendtgørelsen. De er indsat i kronologisk rækkefølge:

GLM 1 - Permanent græs
GLM 1 kravet vedr. bevarelse af den nationale andel af permanent græs beskrives ikke i bekendtgørelsen, men i vejledningen til konditionalitet. Der findes ikke en opgørelse over referenceareal eller opgjort areal med permanent græs på styrelsens hjemmeside. Landbrug & Fødevarer mener, at ansøgerne skal have mulighed for at tilgå en opgørelse af det permanent græsareal for de foregående år, samt en beskrivelse af hvordan referencearealet er beregnet. Desuden ønskes følgende spørgsmål besvaret: Er referenceåret for 2027 fortsat 2018? Indgår det økologiske permanent græsareal i referencearealet efter at økologiske bedrifter nu anses som grønne per definition i forhold til dette krav?

GLM 2 – beskyttelse af vådområder og tørvejorde (§ 4)

Nyt delkrav vedr. maksimal pløjedybde (§ 4, stk. 2)
Et forbud mod pløjning dybere end 30 cm på arealer med kulstofindhold på over 20 pct. har tidligere været i høring i overvågningskomitéen, hvor Landbrug & Fødevarer bemærkede følgende:

Landbrug & Fødevarer har, siden det blev varslet, at det var under overvejelse at lave et supplerende delkrav, udtrykt ønske om, at dette undgås. Det skal særligt ses i lyset af, at restriktioner på sådanne arealer kan spænde ben for hele den forestående udtagningsindsats, hvor det er besluttet at udtage 140.000 ha kulstofrige lavbundsjorder inkl. randarealer fra landbrugsdrift frem mod 2030. Supplerende har Landbrug & Fødevarer udtrykt ønske om, at hvis det ikke kan undgås at indføre et supplerende delkrav som følge af krav til den danske CAP-plan fra EU-Kommissionen, skal kravet være så lidt indgribende som overhovedet muligt.

Vi havde derfor helst set, at der ikke blev indført supplerende krav. Imidlertid er det vores umiddelbare vurdering, at det foreslåede krav med en maksimal pløjedybde på 30 cm vil have begrænset indflydelse på den mulige dyrkningspraksis i de områder, der vil blive påvirket af kravet, selvom det vil forhindre fx grubning af arealerne. Derfor vil det ikke i nævneværdig grad påvirke hverken værdi eller dyrkningspraksis på arealerne – og dermed heller ikke give et potentielt værditab i forbindelse med efterfølgende udtagning af arealerne. Det er vigtigt, at det fortsat er muligt at dræne arealerne.

Nyt delkrav vedr. pløjning maksimalt hvert 4. år på kulstofrige permanente græsarealer (§ 4, stk. 3)
I forhold til det foreslåede forbud mod at pløje permanente græsarealer oftere end hvert 4. år, når de permanente græsarealer har et kulstofindhold på mere end 20 pct., har Landbrug & Fødevarer følgende bemærkninger:

Som det også er nævnt ovenfor, har Landbrug & Fødevarer udtrykt ønske om, at det undgås at udvide GLM 2-kravet. Det skal særligt ses i lyset af, at restriktioner på sådanne arealer kan spænde ben for hele den forestående udtagningsindsats, hvor det er besluttet at udtage 140.000 ha kulstofrige lavbundsjorder inkl. randarealer fra landbrugsdrift frem mod 2030. Derudover kan landmænd, som enten løbende omlægger deres græsarealer fra græs til græs, eller er påvirket af den seneste ændring af definitionen af permanent græs blive ramt af det nye krav.

Generelt savner Landbrug & Fødevarer en begrundelse for, hvorfor dette delkrav ønskes indført i Danmark. I Landbrug & Fødevarers optik er det helt unødvendigt at lave en ekstra regulering af et

meget lille areal (ifølge CAP-planen ca. 1.800 ha), for lavbundsarealer, som i forvejen forventes at blive taget ud af produktion i arealomlægningsprocessen under den grønne trepart.

Kravet kan særligt give udfordringer for landmænd, som har et permanent græsareal, der reelt er i omdrift, men som løbende bliver omlagt fra græs til græs hvert andet eller tredje år.

Vi bemærkede også i forbindelse med høringen af CAP-planen, at det kan give massive udfordringer for landmænd, der indtil de seneste ændringer i reglerne om permanent græs havde en forventning om, at deres græsareal var et omdriftsareal, men som efter ændringen af reglerne vedr. græstælling nu i stedet er et permanent græsareal. Her påpegede vi, at det nye delkrav reelt kan forhindre, at landmændene kan bringe arealet i omdrift til 2027 ved at pløje arealet og dyrke en omdriftsafgrøde på arealet. Dette kan potentielt være tilfældet, hvis der har været dyrket enten grønkorn eller blomsterbrak på arealet inden for de sidste fire år. Landbrug & Fødevarer vil gerne have bekræftet, at indførslen af skæringsåret 2027 løser denne problematik.

Eftersom disse landmænd i forvejen uforvarende kan være kommet i klemme som følge af ændringen af reglerne vedr. permanent græs, er det ikke rimeligt, hvis de derudover bliver ramt af ikke at kunne bringe arealet i omdrift i 2027. Det skal i den forbindelse bemærkes, at sådanne arealer allerede på nuværende tidspunkt kan være blevet tilsået med vinterafgrøder med henblik på høst i 2027 eller alternativt vil blive det i løbet af efteråret 2026, eller at der er planlagt sået en vårafgrøde foråret 2027.

Vedr. den konkrete formulering af kravet:
Konkret formuleres kravet således at pløjning på kulstofrige arealer med et kulstofindhold på mere end 20 pct. fra og med 2027 ikke må finde sted oftere end hvert 4. år.

Det fremgår af høringsbrevet, at det skal forstås således, at ”delkravet udelukker pløjning i de 3 følgende kalenderår efter det det første kalenderår fra og med 2027, hvor der er udført pløjning på arealet.”

Med tilføjelsen af året 2027, der er nyt i forhold til formuleringen i høringen af CAP-planen, forstår Landbrug & Fødevarer nu kravet således, at kravet først træder i kraft i det øjeblik at et permanent græsareal bliver pløjet i 2027 eller i efterfølgende år. Fra dette pløjetidspunkt må arealet tidligst pløjes igen i det 4. kalenderår efter denne pløjning. Det er positivt, at der tilføjes denne skæringsdato, da det gør kravet mere klart. Dog vil Landbrug & Fødevarer gerne have bekræftet, at denne forståelse af kravet er korrekt.

Det er dog fortsat uklart, hvad der gælder for et græsareal, som i 2027 eller i de efterfølgende år efter 2027 overgår fra at være et omdriftsgræsareal til at blive et permanent græsareal. Nedenfor beskrives forskellige eksempler, som der er behov for svar på:

Et areal går fra omdriftsgræs til permanent græs i 2028. Arealet har været pløjet i 2026, hvor der blev etableret blomsterbrak på arealet. Kan ansøgeren pløje arealet i 2028?

Et areal overgår fra omdriftsgræs til permanent græs i 2028. Arealet har været pløjet i 2027 (mens det var i omdrift), hvor der blev etableret blomsterbrak på arealet. Kan ansøgeren pløje arealet i 2028?

I det øjeblik et omdriftsgræsareal, som ikke har været omlagt fra græs til græs eller fra græs til blomsterbrak eller lignende, opnår permanent græsstatus, har det ligget med græs i mere end 5 år.

Vil det sige, at et sådant areal uden problemer kan pløjes i det år, hvor arealet har "græsstatus 6 år"?

Det er i vores optik vigtigt, at pløjning af et permanent græsareal ikke forbydes i de første 4 år, efter et areal har opnået permanent græsstatus. Det afgørende må i den forbindelse være, hvornår arealet sidst reelt har været pløjet – og ikke arealets "græsstatus" (dvs. antal år med hhv. græs/permanent græs). SGAV bedes derfor bekræfte, at dette er den korrekte forståelse af delkravet.

GLM 6 – Jorddækkekravet (§ 8)

Falsk såbed forud for dyrkning af græsfrøafgrøder (§ 10, punkt 5)
Vi kan konstatere, at der i den seneste høring af de tre nye gødskningsbekendtgørelser (med høringsfrist 27. oktober) nu gives mulighed for, at der også kan laves falsk såbed forud dyrkning af græsfrøafgrøder. Det er derfor vigtigt, at det også konsekvensrettes og muliggøres under GLM 6-jorddækkekravet, ligesom det har været tidligere. Vi håber derfor, at dette bliver konsekvensrettet hurtigst muligt, og (hvis dette er nødvendigt for at gennemføre ændringen) at I kan få det med i CAP-plan ændringen til 2027.

Følgende fremgår af høringsmaterialet vedrørende gødskningsbekendtgørelserne:

"Som en ny undtagelse til forbuddet mod jordbearbejdning i § 8, stk. 1, fastsættes det i § 8, stk. 4, nr. 11, at forbuddet ikke gælder for arealer, hvorpå der foretages jordbearbejdning med henblik på fremspiring og fjernelse af spildfrø og ukrudt, og som i den følgende planperiode besås med en eller flere af de græsfrøafgrøder, der fremgår af bilag 2, tabel 3. Bestemmelsen i 1. pkt. finder alene anvendelse, når der senest 1. juni i den planperiode, som følger efter jordbearbejdningen, foreligger dokumentation for den foretagne udsåning i form af en kontrakt om afsætning af de høstede frø fra bedriften."

Der skal også sikres en undtagelse for skovrejsningsprojekter (§ 9, punkt 5)
Landbrug & Fødevarer mener også, at skovrejsningsprojekter skal undtages for GLM 6 på linje med undtagelsen for udtagningprojekter nævnt i § 9, punkt 5.

Til sammenligning er der i regelsættet for efterafgrøder, givet mulighed for at efterafgrøde-arealer kan efterfølges af skovprojekter, efter vurdering af Aarhus Universitet (høring juli 2026):
Høringsdetaljer - Høringsportalen

Det er også vigtigt at aktiviteter som fx dræning, nedgravning af elkabler m.v. tillades i den periode hvor GLM 6 er gældende.

GLM 7 – Afgrøderotationskravet (§ 11)

Vårbyg med efterafgrøder skal tælle som rotation
Mulighederne i forenklingspakken fra 2024 skal udnyttes bedre for implementeringen af afgrøderotationskravet (GLM 7). Herunder er der særligt brug for, at det sikres, at det er muligt at dyrke vårbyg med efterafgrøder i mere end 3 år i træk. Dyrkning af vårbyg med efterafgrøder vil være et væsentligt virkemiddel i de vandoplande, der bliver reguleret indtil braklægningspunktet. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at GLM 7-kravet hurtigst muligt skal justeres, så dyrkning af vårbyg med efterafgrøder betragtes som afgrøderotation på linje med dyrkning af hhv. tidligt høstede kartofler med efterafgrøder og majs med græsudlæg.

Derudover mener Landbrug & Fødevarer, at danske landmænd skal have mulighed for at opfylde GLM 7 via afgrødediversificering, og at rotationskravet samtidig skal forenkles, så det kun er 3-års reglen, der gælder. Landbrug & Fødevarer savner derfor at se ændringer på dette område i det foreliggende udkast til CAP-plan for 2027.

Lupin til frø er en flerårig afgrøde og skal derfor undtages fra GLM 7
Landbrug & Fødevarer ønsker fortsat, at "Lupin til frø" tilføjes til listen over flerårige afgrøder, som er undtaget fra afgrøderotationskravet. Landbrug & Fødevarer har efter høringen af konditionalitetsbekendtgørelsen i efteråret 2026 sendt supplerende dokumentation til styrelsen for, at "Lupin til frø" er en flerårig staude, som der høstes frø fra, flere år i træk.

GLM 8 – Bevarelse af landskabstræk og forbud mod beskæring (§ 14)

GLM-søer
I § 14, punkt 1, er benævnelsen "vandhuller" og en bevarelsespligt af disse tilføjet. Derudover er der tilføjet, at kravet om bevarelsespligt ophæves såfremt der er meddelt dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Det er vigtigt, at det i vejledningen til konditionalitet beskrives på ikke-juridisk/almindeligt sprog, hvad ovenstående betyder for ansøgeren.

Det generelt er uklart, hvorfor denne ændring er blevet tilføjet, da "permanente" søer/vandhuller over 100 m2 allerede nu betragtes som "søer/vandhuller" og vil blive kategoriseret som § 3. Landbrug & Fødevarer ønsker derfor en uddybende forklaring på formålet med ændringen, herunder også en redegørelse for, om det er fordi der refereres til "semi-permanente" vandhuller/søer. Dvs. steder hvor der ikke nødvendigvis hvert år, eller hele sæsonen, er fyldt med vand.

Beskæringsforbud
I § 15 beskrives det at beskæringsforbudet gælder buskads og træer beliggende på landbrugsarealer. Landbrug & Fødevarer ser det her som væsenligt, at dette forstås som arealer beliggende i markblok og at det alene berører buskads og træer som er rodfæstet indenfor markblokken.

GLM 10 – 4 pct. ikke-produktive arealer (§§ 17-21)
Landbrug & Fødevarer bifalder bortfaldet af GLM 10-kravet. Landbrug & Fødevarer mener, at kravet om etablering af 4 pct. ikke-produktive arealer burde have været afskaffet i Danmark, allerede da det i 2025 blev afskaffet på EU-plan, så danske landmænd stilles lige i konkurrencen med landmændene i de andre EU-lande.

Det er fortsat uklart, hvordan bortfaldet af GLM 10 vil blive håndteret i den udledningsbaserede markregulering. Herunder mangler der særligt afklaring af, hvad der sker ved bortfald af kravet i områder hvor der ikke skal indføres uden supplerende indsats i medfør af vandrammedirektivet og supplerende, om effekten af afskaffelsen er lagt ind i udledningsgrænserne for 2027.

Kortlag med link
Flere steder i bekendtgørelsen henvises der til forskellige kortlag med link. Linkene er dog ikke aktive og heller ikke fuldt færdige. Det indikerer, at kortlagene heller ikke er klar. Det er meget

vigtigt, at kortlagene der refereres til er opdateret, når de skal bruges, og at der er en klar procedure for, hvordan de kan justeres, hvis ansøgerene oplever fejl i kortlagene.

I er velkomne til at kontakte os, hvis I har spørgsmål til vores bemærkninger.

Med venlig hilsen

Maria Skovager Østergaard
Fagchef for EU's landbrugspolitik

EU & Frø

M +45 2724 5627
E mso@lf.dk